

Memorie van Toelichting

I. ALGEMEEN DEEL

1. Aanleiding

Deze nota van wijziging wijzigt de novelle¹ bij het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring (hierna ook: Wtvb)². Het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring kent een lange voorgeschiedenis. Het wetsvoorstel werd in april 2013 toegezegd door toenmalig Staatssecretaris Teeven. De Raad van State adviseerde in 2014 over het wetsvoorstel waarna het in 2015 met het nader rapport aan de Tweede Kamer werd aangeboden. In juni 2018 is het wetsvoorstel met zeer ruime meerderheid in de Tweede Kamer aanvaard en ingediend bij de Eerste Kamer.

Een in de Eerste Kamer gehouden deskundigenbijeenkomst en actuele ontwikkelingen noopten in 2019 tot het indienen van een novelle bij het wetsvoorstel.³ Deze novelle werd op 20 juni 2020 bij de Tweede Kamer ingediend en de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is opgeschort totdat de novelle de Eerste Kamer zou hebben bereikt. De novelle is door de Tweede Kamer in februari 2021 evenwel controversieel verklaard. Met de start van het kabinet Rutte IV is dit onderwerp weer opgepakt.

Gelet op het grote tijdsverloop dat de wetsbehandeling inmiddels in beslag neemt, zijn bepaalde onderdelen van het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring verouderd en ontbreken er onmisbare voorzieningen. Deze nota van wijziging beoogt het wetsvoorstel weer bij de tijd te brengen. Deze nota van wijziging bevat daartoe hoofdzakelijk technische wijzigingen van de novelle. Op de volgende onderdelen is in wijziging voorzien:

- a. Het wetsvoorstel wordt in overeenstemming gebracht met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);
- b. Er wordt een bevoegdheid opgenomen om in uitzonderlijke omstandigheden voor ten hoogste drie maanden af te wijken van onder meer het aantal uren dat de vreemdeling vrij mag bewegen in de inrichting;
- c. Verankerd wordt dat de afspraken die de vreemdeling in het kader van het asielproces heeft vóór gaan op enkele rechten uit de Wtvb;
- d. De Wtvb wordt in overeenstemming gebracht met relevante wijzigingen in de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) en andere relevante onderdelen van de Pbw;
- e. Er is voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de vreemdelingenbewaring met redelijke tussenpozen;
- f. Er wordt voorzien in enkele redactionele en wetstechnische wijzigingen en wijziging van de betrokken Minister.

Met deze wijzigingen wordt beoogd te voorzien in een wetgevingspakket dat recht doet aan het uitgangspunt van een humane vreemdelingenbewaring, waarbij tegelijkertijd daadkrachtig kan worden opgetreden tegen personen die overlast veroorzaken, zowel in als buiten een locatie van vreemdelingenbewaring.

2. Hoofdpijnen van deze nota van wijziging

De wijzigingen worden hieronder per onderdeel kort toegelicht.

a. De Wtvb wordt in overeenstemming gebracht met de AVG

De Wtvb is bij de Tweede Kamer ingediend op 30 september 2015. Dit was voor het van toepassing worden van de AVG op 25 mei 2018. De Wtvb kende reeds een aantal grondslagen om persoonsgegevens te verwerken, te weten in de artikelen 29, 45, 47, 66 en 70. Deze artikelen worden herzien om ze in lijn te brengen met de AVG. Daarbij is, waar nodig, voorzien in een grondslag voor verwerking van bijzondere persoonsgegevens (artikel 45, eerste lid, artikel 47 en

¹ Kamerstukken II 2019/20, 35501, nr. 2.

² Kamerstukken II 2015/16, 34309, nr. 2.

³ Kamerstukken II 2019/20, 35501, nr. 2.

66). Omdat het verwerken van bijzondere persoonsgegevens in beginsel verboden is, is voorzien in een uitdrukkelijke en welbepaalde grondslag voor de verwerking van deze bijzondere persoonsgegevens, is deze voorzien van waarborgen en wordt hieronder in de artikelsgewijze toelichting uitgelegd waarom verwerking van deze bijzondere persoonsgegevens toch is toegestaan.

Op andere punten is de grondslag voor gegevensdeling in overeenstemming gebracht met artikel 5 van de AVG waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat verwerking rechtmatig, behoorlijk en transparant is, en noodzakelijk is voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

b. Een afwijkingsmogelijkheid in uitzonderlijke omstandigheden

In de Wtvb wordt middels deze nota van wijziging voorzien in een afwijkingsmogelijkheid voor het geval dat uitzonderlijke omstandigheden maken dat een directeur in redelijkheid niet kan worden gehouden te voldoen aan enkele verplichtingen. Te denken is in dit verband aan het zich voordoen van een pandemie. De afgelopen drie jaar zijn er op diverse momenten noodzakelijke coronamaatregelen van toepassing geweest, ook in de inrichting voor vreemdelingenbewing. Het ging daarbij om quarantaine of isolatie van vreemdelingen danwel van het personeel, de beperking van de maximale groepsgrootte en de verplichting om 1,5 meter afstand te houden. Deze noodzakelijke maatregelen maken dat het aantal uren dat vreemdelingen op grond van de Wtvb buiten de gesloten verblijfsruimte mogen zijn niet zouden worden gehaald. Het wetsvoorstel kent in zijn huidige vorm echter geen uitzonderingsmogelijkheid op het minimumaantal uren dat de vreemdeling vrij mag bewegen in de inrichting en op dagbesteding in uitzonderlijke omstandigheden zoals bij een pandemie. Ten einde de Wtvb uitvoerbaar te houden in uitzonderlijke omstandigheden, zoals het zich voordoen van een pandemie die tot noodzakelijke maatregelen leidt die ook in de inrichting moeten worden toegepast, is in een afwijkingsmogelijkheid van die rechten voorzien.

Dit heeft geleid tot toevoeging van een tweede lid aan artikel 22, een vierde lid aan artikel 36 van de Wtvb en aanpassing van artikel 43 Wtvb. Daardoor wordt het mogelijk in een ministeriële regeling nadere regels te stellen inzake het aantal uren per etmaal waarin de vreemdeling in het verblijfsregime dan wel beheersregime gehouden is in de gesloten verblijfsruimte te verblijven en ten aanzien van de dagbesteding. Deze nadere normering maakt het mogelijk dat in uitzonderlijke omstandigheden voor ten hoogste drie maanden wordt afgeweken van de normale regels. Indien gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid om bij ministeriële regeling af te wijken, dient te worden gekozen voor de voor de vreemdeling minst ingrijpende aanpassing. De regeling heeft een duur van maximaal drie maanden en kan telkens met drie maanden worden verlengd, indien de uitzonderlijke omstandigheden die aanleiding waren voor het instellen van de regeling blijven bestaan.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het recht van de vreemdeling op verblijf in de buitenlucht, niet wordt beperkt. Het recht op verblijf in de buitenlucht voor ten minste één uur per dag is een recht dat rechtstreeks voortvloeit uit internationaal recht en soft law instrumenten zoals de standaarden van de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT).⁴ Dit recht wordt volgens vaste jurisprudentie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) daarom als een onvervreemdbaar fundamenteel recht voor de ingeslotene aangemerkt.⁵

c. Verhouding tot de asielprocedure

De Wtvb wijzigt onder meer het regime in grensdetentie, waar nu nog het Reglement regime grenslogies geldt door het Reglement in te trekken. Voor vreemdelingen in grensdetentie gaat de Wtvb ook gelden. Vreemdelingen in grensdetentie hebben onder de nieuwe wet meer vrijheid. Onderdeel daarvan is dat de vreemdeling zich gedurende uitsluitingsuren vrij in de inrichting mag

⁴ Zie <http://www.coe.int/en/web/cpt/standards>, onder meer nr. 48. Zie ook de European Prison Rules van de Raad van Europa nr. 27.1 <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> en de Standard minimum rules for the treatment of prisoners nr. 21(1) https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf.

⁵ Zie bijvoorbeeld [RSJ 15 juli 2020, R-19/4066/GA](#) en RSJ 7 november 2012, 12/1753/TA en 12/1762/TA.

bewegen. Bij de voorbereiding van de implementatie wordt steeds duidelijker dat die vrijheid strijd kan opleveren met het asielproces. De vreemdeling dient immers wel beschikbaar te zijn voor afspraken in het kader van de asielprocedure.

Deze nota van wijziging voegt daarom een nieuw artikel 36a toe aan de Wtvb. Daarin wordt bepaald dat enkele in dat artikel genoemde rechten van de vreemdeling onverlet laten dat hij beschikbaar dient te zijn in het kader van het onderzoek naar de inwilligbaarheid van de aanvraag om een verblijfsvergunning als bedoeld in de Vreemdelingenwet 2000 (hierna: Vw 2000), indien hij daartoe wordt opgeroepen. Hiermee wordt beoogd te voorkómen dat de vreemdeling tijdens een gehoor deel wil nemen aan activiteiten waarop hij op grond van de Wtvb recht heeft, waardoor het gehoor in het kader van zijn asielprocedure steeds onderbroken moet worden en niet meer afgerond kan worden binnen de daarvoor bestemde tijd. Het voorgaande neemt niet weg dat uiteraard moet worden gezocht naar mogelijkheden voor de vreemdeling om zowel aan de verplichtingen in het kader van de asielprocedure te voldoen als naar mogelijkheden om de vreemdeling zo veel mogelijk gebruik te laten maken van diens rechten op grond van de Wtvb.

d. De Wtvb is in overeenstemming gebracht met de Penitentiaire beginselenwet (Pbw)

De Wtvb kent een aantal artikelen die sterk lijken op artikelen in de Pbw. Op een aantal onderdelen waren er verschillen tussen de Wtvb en de Pbw die leiden tot een minder goede positie voor de vreemdeling onder de Wtvb of die maakten dat de directeur onvoldoende bevoegdheden had om de orde en veiligheid in de inrichting danwel de ongestoorde tenuitvoerlegging te borgen. Middels deze nota van wijziging wordt een aantal van die niet-bedoelde verschillen met de Pbw weggenomen. Op andere punten had de Pbw wijzigingen ondergaan, die nog niet zijn doorgevoerd in de gelijkkluidende artikelen in de Wtvb. Deze wijzigingen worden hierbij ook doorgevoerd in de Wtvb.

Benadrukt wordt dat het doel van de Wtvb, namelijk de introductie van één uniform bestuursrechtelijk regime voor vreemdelingenbewaring en het bevorderen van terugkeer, daarmee nog onverminderd aanwezig blijft. Dat laat evenwel onverlet dat zowel de Pbw als de Wtvb beogen de vreemdeling binnen bewaring enerzijds rechten en rechtsbescherming te bieden en anderzijds de directeur bevoegdheden te geven waarmee hij de orde en veiligheid in de inrichting kan bewaren en kan zorgdragen voor de ongestoorde tenuitvoerlegging van de bewaring. Het zou onwenselijk zijn als de vreemdeling in grotere mate in zijn vrijheid kan worden beperkt onder de Wtvb dan onder de Pbw of de directeur bepaalde noodzakelijke bevoegdheden met de Wtvb niet meer heeft. Daarom wordt op diverse punten in wijziging voorzien. In de artikelsgewijze toelichting zal per artikel worden toegelicht als daarvan sprake is en waarom.

e. Ambtshalve rechterlijke toetsing vreemdelingenbewaring met redelijke tussenpozen

Als gevolg van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: het Hof) in twee Nederlandse zaken is wetswijziging noodzakelijk. Het Hof oordeelde in die zaken dat de Unie-wetgever, zonder uitzondering, vereist dat het toezicht op de naleving van de voorwaarden voor de rechtmatigheid van de bewaring "met redelijke tussenpozen" plaatsvindt en dat de bevoegde autoriteit dat toezicht ambtshalve uitoefent, ook als de betrokkene daar niet om verzoekt.⁶

In de huidige Nederlandse praktijk is onvoldoende voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de bewaring "met redelijke tussenpozen". Daarom is middels deze nota van wijziging voorzien in aanpassing van artikel 96 van de Vw 2000 (onderdeel 11 van deze nota van wijziging). In het gewijzigde artikel 96 Vw 2000 wordt geregeld dat Minister van Justitie en Veiligheid 68 dagen na de uitspraak op het eerdere beroep de rechtbank van het voortduren van de bewaring in kennis stelt. Daardoor kan worden voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing van het voortduren van de bewaring binnen een termijn van drie maanden na sluiting van het vorige onderzoek waarbij de bewaring door de rechter werd getoetst.

Ook is in artikel 96 Vw 2000 geregeld dat indien de vreemdeling zelf beroep heeft ingesteld tegen het voortduren van de vrijheidsontnemende maatregel, maar dat beroep na 68 dagen na

⁶ Hof van Justitie van de Europese Unie, 8 november 2022, in zaken C-704/20 en C-39/21, ECLI:EU:C:2022:858, zie m.n. par 84 en 85.

dagtekening van de uitspraak van de rechtbank weer intrekt, deze intrekking wordt beschouwd als kennisgeving waardoor de vreemdeling geacht wordt beroep te hebben ingesteld. In de praktijk komt het voor dat de vreemdeling het zelf ingestelde beroep weer intrekt. Als vanwege de intrekking van dat beroep de rechtbank niet na 68 dagen na dagtekening van de uitspraak van de rechtbank in kennis zou worden gesteld van het voortduren van de maatregel, is niet voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing met een redelijke tussenpoos. Voor die situatie regelt het zesde lid van artikel 96 Vw 2000 dat de intrekking van het door de vreemdeling ingesteld beroep zal worden beschouwd als kennisgeving.

f. Er is voorzien in redactionele en technische wijzigingen en wijziging van de betrokken Minister

Tot slot is voorzien in wijziging van een aantal verouderde termen, zoals de wijziging van de "geneeskundig inspecteurs van de volksgezondheid" in "de inspecteurs van de Inspectie gezondheidszorg en jeugd" (artikel 30, tweede lid onder f Wtvb) en "stoornis van de geestesvermogens" in "psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap" (artikel 54, tweede lid Wtvb). Daarnaast is voorzien in een aantal zuiver redactionele wijzigingen en is voorzien in enkele wetstechnische aanpassingen.

Vermelding verdient tot slot nog dat het begrip "Onze Minister" in de Wtvb met deze nota van wijziging wordt gedefinieerd als de Minister voor Rechtsbescherming. In het oorspronkelijke wetsvoorstel dat thans bij de Eerste Kamer ligt was de Minister voor Veiligheid en Justitie nog in deze definitie opgenomen. Omdat de Dienst Justitiële Inrichtingen in de portefeuille van de Minister voor Rechtsbescherming zit, is deze zelfde wijziging in de Penitentiaire Beginselenwet met ingang van 1 januari 2021 doorgevoerd (zie *Stb.* 2021, 141). Met deze nota van wijziging wordt die wijziging ook doorgevoerd in de Wtvb. Daar waar in de Wtvb nog steeds wordt bedoeld de Minister van Justitie en Veiligheid een bevoegdheid of verantwoordelijkheid te geven, is dat expliciet aan de tekst van dat betreffende artikel toegevoegd.

3. Financiële gevolgen en uitvoeringsgevolgen

Deze nota van wijziging behoort bij de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring, die al in de Eerste Kamer ligt. In die wet is vastgelegd welk kader zal gaan gelden voor vreemdelingenbewaring en is voorzien in de daarvoor benodigde financiële middelen. Deze nota van wijziging bevat technische wijzigingen, een enkele reparatie danwel vastlegging van al bestaande praktijken. De financiële gevolgen en uitvoeringsconsequenties van deze nota van wijziging zijn daarom naar verwachting zeer beperkt. Voor zover er al uitvoerings- of financiële consequenties aan deze nota van wijziging zijn verbonden, zullen deze worden gedekt uit de begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

4. Uitgebrachte adviezen

PM

II. Artikelsgewijs deel

Artikel I, onderdeel 1, artikel 0A,

Artikel I, onderdeel 4, artikel Cc en

Artikel I, onderdeel 4, artikel Ch onderdeel 2

Artikel I, onderdeel 1, artikel 0A strekt ertoe artikel 1 van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring (Wtvb) te wijzigen. Het tweede lid van artikel 1 Wtvb bevatte een zogeheten dynamische verwijzing naar artikel 2, onder e, en artikel 21 van de Opvangrichtlijn.⁷ Omdat in de definitie van het begrip "niet-begeleide minderjarige" en "kwetsbare personen" in de Wtvb ook al wordt verwezen naar de hiervoor genoemde artikelen uit de Opvangrichtlijn is de dynamische verwijzing in het tweede lid overbodig. Deze is daarom geschrapt.

Daarnaast strekt het tweede onderdeel van artikel 0A er toe het begrip "familie" in artikel 1 van de Wtvb te definiëren als bij ministeriële regeling aangewezen groepen vreemdelingen die in een nauwe persoonlijke betrekking tot elkaar staan. In het wetsvoorstel dat thans bij de Eerste Kamer ligt, was opgenomen dat het moet gaan om *meerderjarige* vreemdelingen. Het gevolg daarvan was dat op de relatieafdeling van de inrichting voor vreemdelingenbewaring als bedoeld in artikel 13, tweede lid, alleen meerderjarige vreemdelingen kunnen worden geplaatst die in een nauwe persoonlijke betrekking tot elkaar staan. Onbedoeld gevolg van deze definitie was ook dat het bezoek van familieleden als bedoeld in artikel 29, zesde lid (nieuw), alleen hoeft plaats te vinden bij het bezoek van meerderjarige familieleden en niet bij minderjarige familieleden. Dit laatste zou onder meer strijd opleveren met artikel 10, vierde lid, Opvangrichtlijn dat bepaalt dat familieleden, juridisch adviseurs of raadslieden en vertegenwoordigers van relevante, door de betrokken lidstaat erkende niet-gouvernementele organisaties contact kunnen onderhouden met verzoekers en hen kunnen bezoeken in omstandigheden waarin de privacy wordt geëerbiedigd. Gelet hierop is de definitie van familie aangepast zodat meerderjarigheid niet langer een vereiste is.

Om er voor te zorgen dat de relatieafdeling bedoeld blijft voor meerderjarige familieleden, is in onderdeel 4 van deze nota van wijziging, subonderdeel 0Cc en 0Cd, artikel 13, tweede lid, en artikel 19, derde lid, van de Wtvb aangepast. Daarin is opgenomen dat het moet gaan om *meerderjarige* familieleden.

Het derde onderdeel van artikel 0A strekt er toe het begrip "Onze Minister" te definiëren als de Minister voor Rechtsbescherming. In het oorspronkelijke wetsvoorstel dat thans bij de Eerste Kamer ligt was de Minister voor Veiligheid en Justitie nog in deze definitie opgenomen. Omdat de Dienst Justitiële Inrichtingen in de portefeuille van de Minister voor Rechtsbescherming zit, is deze zelfde wijziging in de Penitentiaire Beginselenwet met ingang van 1 januari 2021 doorgevoerd (zie *Stb.* 2021, 141). Met deze nota van wijziging wordt die wijziging ook doorgevoerd in de Wtvb. Daar waar in de Wtvb nog steeds wordt bedoeld de Minister van Justitie en Veiligheid een bevoegdheid of verantwoordelijkheid te geven, is dat aan de tekst van dat betreffende artikel toegevoegd. Dit is onder meer het geval in artikel I, onderdeel 4, artikel Ci, onderdeel 2. Daarmee wijzigt artikel 30, tweede lid, onder c, Wtvb door daaraan toe te voegen dat ook de Minister van Justitie en Veiligheid toegang tot de vreemdeling heeft op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen.

Het vierde onderdeel van artikel 0A betreft een redactionele verbetering.

Artikel I, onderdeel 2, artikel 0B

Het eerste onderdeel van artikel 0B strekt tot aanvulling van artikel 4, eerste lid, Wtvb en bepaalt dat een inrichting kan zijn gevestigd op verschillende locaties binnen hetzelfde arrondissement. Daarmee wordt aangesloten bij de wijziging van artikel 3, eerste lid, Pbw per 1 januari 2021.

De vraag of sprake is van een inrichting voor vreemdelingenbewaring is van belang om te bepalen wie bevoegd is de beslissing tot overplaatsing te nemen. Voor de beslissing tot overplaatsing binnen een inrichting (interne overplaatsing) is de directeur bevoegd. Voor de beslissing tot

⁷ Richtlijn nr. 2013/33/EU van het Europees parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming.

overplaatsing van de ene naar de andere penitentiaire inrichting (externe overplaatsing) is de Minister van Veiligheid en Justitie (namens hem de selectiefunctionaris) bevoegd.

Het tweede onderdeel van artikel 0B regelt de mandaatverlening betreffende de bevoegdheid tot het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften. Deze bevoegdheid kan slechts worden gemandateerd, indien bij de toekenning van die bevoegdheid in mandaatverlening is voorzien (artikel 10:3, tweede lid, onder a, Awb). In de praktijk van het gevangeniswezen bestaat deze bevoegdheid reeds omdat het wenselijk wordt geacht dat door de minister van Rechtsbescherming te geven algemeen verbindende voorschriften van met name technische en administratieve aard uit zijn naam worden ondertekend door het hoofd van de Dienst Justitiële Inrichtingen.⁸ Gelet op het uitgangspunt dat met een dergelijke mandaatverlening grote terughoudendheid moet worden betracht, blijft de mandaatverlening beperkt tot het hoofd van de Dienst Justitiële Inrichtingen en is ondermandaat niet toegestaan.

Het derde onderdeel van artikel 0B regelt dat de aanwijzing als plaatsvervanger van de directeur kan worden beperkt tot het nemen van een in de aanwijzing bepaalde beslissing als bedoeld in artikel 5, vijfde lid, onder a, d, e en i, Wtvb. In het oorspronkelijk voorstel was een verwijzing opgenomen naar artikel 5, vijfde lid onder b, c en h van de Wtvb. Met de hier voorgestelde wijziging wordt geregeld dat de aanwijzing als plaatsvervanger kan worden beperkt tot:

- de plaatsing in het beheersregime en de verlenging daarvan, bedoeld in artikel 18;
- de uitsluiting van deelname aan activiteiten en de verlenging daarvan, bedoeld in artikel 49;
- de plaatsing in afzondering en de verlenging daarvan, bedoeld in artikel 50, en
- de oplegging van een disciplinaire maatregel als bedoeld in artikel 62 van de Wtvb en de toepassing van de artikelen 62b, derde en vierde lid, en artikel 65, eerste en tweede lid.

Daarmee komt dit artikel nu voor zover van toepassing materieel overeen met artikel 3, vierde lid, Pbw. Dit artikel in de Pbw is momenteel van toepassing op inrichtingen voor vreemdelingenbewaring en regelt tot welke beslissingen de aanwijzing van de directeur kan worden beperkt.

Artikel I, onderdeel 3, wijziging artikel B

Deze wijziging voorziet in wijziging van artikel 5, vijfde lid onder i van de Wtvb. Artikel 5, vijfde lid bepaalt welke beslissingen zijn voorbehouden aan de directeur. Deze aanvulling zorgt er voor dat ook de toepassing van de volgende bevoegdheden zijn voorbehouden aan de directeur:

- bij het overtreden van een voorwaarde binnen de proeftijd kan de directeur bepalen dat de opgelegde voorwaardelijke straf geheel of ten dele ten uitvoer wordt gelegd danwel de directeur kan een onvoorwaardelijke straf geheel of ten dele omzetten in een voorwaardelijke straf (zie het nieuw ingevoegde artikel 62b, derde en vierde lid);
- de tenuitvoerlegging van de opsluiting in een strafcel kan in een andere inrichting of afdeling worden ondergaan (zie artikel 65, eerste en tweede lid).

Artikel 5, vierde lid, onder i van de Pbw beperkt het nemen van beslissingen omtrent de toepassing van deze bevoegdheden eveneens tot de directeur.

Artikel I, onderdeel 4, artikel OC

Na artikel 7 Wtvb wordt een nieuw artikel 7a ingevoegd dat de directeur ertoe verplicht een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling op te stellen. De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (*Stb.* 2013, 247) verplicht werkgevers om in een aantal sectoren, onder meer voor professionals werkzaam bij justitie, een meldcode vast te stellen en implementeren. Deze verplichting wordt op grond van dit artikel opgelegd aan diegene die verantwoordelijk is voor het beheer van de inrichting en die daartoe door de Minister voor Rechtsbescherming is aangewezen. In het geval van de inrichting voor vreemdelingenbewaring is dat de directeur. Hij heeft in het kader van zijn taak om toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in de inrichting of afdeling, ook tot taak toe te zien op de wijze waarop zijn personeelsleden en medewerkers omgaan met signalen van geweld, die zij

⁸ Kamerstukken II 1994/95, 24 263, nr. 3, blz. 18.

opvangen in het kader van hun contact met vreemdelingen. Het gebruik van een meldcode valt daarom ook onder zijn toezichthoudende rol. Deze verplichting geldt momenteel al in inrichtingen voor vreemdelingenbewaring op grond van artikel 5a van de Pbw.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ca

Dit onderdeel wijzigt artikel 10 van de Wtvb. Het begrip "Onze Minister" wordt daar in zowel het eerste als tweede lid vervangen door "Onze Minister van Justitie en Veiligheid". Deze wijziging is het gevolg van de portefeuillevverdeling tussen de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister voor Rechtsbescherming, zoals reeds opgemerkt in de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, artikel 0A, derde onderdeel. Het toezicht wordt uitgeoefend door de Inspectie van Justitie en Veiligheid, die onder de Minister van Justitie en Veiligheid ressorteert.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Cb

Met deze wijziging wordt aan artikel 11, tweede lid, Wtvb toegevoegd dat de Minister in afwijking van het eerste lid volgens de procedure van artikel 15 Wtvb een vreemdeling ook kan onderbrengen in een inrichting die is aangewezen als justitiële jeugdinrichting in de zin van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) indien bijzondere opvang of beveiliging noodzakelijk is in verband met de persoonlijkheid, dan wel de lichamelijke of de geestelijke gezondheidstoestand van de vreemdeling. In het oorspronkelijke wetsvoorstel was reed geregeld dat artikel 97 de Bjj op dit punt zou wijzigen. Met deze wijziging is dit ook opgenomen in artikel 11, tweede lid, Wtvb waarin wordt geregeld waar de Minister de vreemdeling kan onderbrengen.

Dat de Minister bevoegd is een vreemdeling in een justitiële jeugdinrichting te plaatsen, laat onverlet dat niet-begeleide minderjarigen op grond van artikel 41 niet in een jji kunnen worden geplaatst. Deze hier voorgestelde wijziging van artikel 11, tweede lid, Wtvb, brengt daarin geen verandering.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ce

Dit onderdeel wijzigt artikel 20, eerste lid, Wtvb door de bevoegdheid om een vreemdeling op een afdeling voor bijzondere opvang onder te brengen ook toe te kennen aan de directeur. Artikel 20, eerste lid, regelde reeds dat de Minister deze bevoegdheid had. Het is in het belang van de vreemdeling als ook de directeur de vreemdeling, gelet op diens persoonlijkheid, lichamelijke of geestelijke toestand, in de bijzondere opvang kan plaatsen. Hierbij kan gedacht worden aan plaatsing van de vreemdeling op de Extra Zorgafdeling (EZA), bedoeld voor het stabiliseren en beschermen van kwetsbare vreemdelingen en deze waar nodig te motiveren voor een zorgtraject. Onder de Pbw is de directeur reeds bevoegd de vreemdeling op deze afdeling te plaatsen. Op basis van contact met de psycholoog in de inrichting volgt de beoordeling welke afdeling het meest passend is. Indien enkel de Minister bevoegd is tot plaatsing op de EZA dient de inrichting, of de vreemdeling zelf, een overplaatsingsverzoek voor te bereiden en in te dienen bij de selectiefunctaris, waarna de selectiefunctaris hierover een besluit neemt. In de praktijk zal dit betekenen dat een zorgbehoevende vreemdeling langer zal moeten wachten op plaatsing op de EZA dan wanneer de directeur zelf bevoegd is om op basis van intern advies dit besluit te nemen. De voorgestelde wijziging maakt het mogelijk de huidige werkwijze te continueren. Tevens biedt dit de mogelijkheid om lokaal bijzondere afdelingen te ontwikkelen alvorens deze, waar nodig, op landelijk niveau worden geformaliseerd.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Cf

Dit onderdeel voorziet in toevoeging van een tweede lid aan artikel 22 van de Wtvb. Daardoor wordt het mogelijk in een ministeriële regeling nadere regels te stellen inzake het aantal uren per etmaal waarin de vreemdeling in het verblijfsregime gehouden is in de gesloten verblijfsruimte te verblijven en ten aanzien van de dagbesteding. Deze nadere normering maakt het mogelijk dat in uitzonderlijke omstandigheden voor ten hoogste drie maanden kan worden afgeweken van het bepaalde in het eerste lid aanhef en onder b, en van het bepaalde in artikel 23, eerste en tweede lid, onder c en d. Het gaat dan om zulke uitzonderlijke omstandigheden dat een directeur in redelijkheid niet kan worden gehouden te voldoen aan de verplichtingen zoals neergelegd in die artikelen. Te denken is in dit verband aan het zich voordoen van een pandemie. Indien gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid om bij ministeriële regeling af te wijken, dient te worden

gekozen voor de voor de vreemdeling minst ingrijpende aanpassing. De regeling kan telkens met drie maanden worden verlengd, indien de uitzonderlijke omstandigheden die aanleiding waren voor het instellen van de regeling blijven bestaan. Voor het beheersregime wordt eenzelfde uitzonderingsmogelijkheid gecreëerd in artikel 36, Wtvb. Dit wordt besproken bij de toelichting op Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ck. En voor de gesloten gezinsvoorziening is eenzelfde voorziening opgenomen in artikel 43, tweede lid, Wtvb. Dit wordt besproken bij de toelichting op artikel I, onderdeel 5, wijziging van onderdeel C, tweede lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het recht van de vreemdeling op verblijf in de buitenlucht, niet kan worden beperkt. Het recht op verblijf in de buitenlucht voor ten minste één uur per dag is een recht dat rechtstreeks voortvloeit uit internationaal recht en soft law instrumenten zoals de standaarden van de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT).⁹ Dit recht wordt volgens vaste jurisprudentie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) daarom als een onvervreemdbaar fundamenteel recht voor de ingeslotene aangemerkt.¹⁰

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Cg

Dit onderdeel wijzigt artikel 24 van de Wtvb en regelt dat artikel 49 van de Wtvb van overeenkomstige toepassing is op de mogelijkheid van de vreemdeling om op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen in de inrichting te houden godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten van zijn keuze bij te wonen. In artikel 49 Wtvb is geregeld dat de directeur een vreemdeling kan uitsluiten van deelname aan een of meer activiteiten indien dit in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting dan wel van een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring noodzakelijk is, indien dit ter bescherming van de betrokken vreemdeling noodzakelijk is danwel in geval van ziekmelding of ziekte van de betrokken vreemdeling. De uitsluiting ingevolge het eerste lid duurt ten hoogste twee weken. De directeur kan deze uitsluiting telkens voor ten hoogste twee weken verlengen, indien hij tot het oordeel is gekomen dat de noodzaak tot uitsluiting nog bestaat. Op grond van artikel 41, derde lid onder c, Pbw is dit de huidige situatie in vreemdelingenbewaring en het is noodzakelijk deze mogelijkheid onder de Wtvb te continueren. Gelet op het feit dat met het uitsluiten van de vreemdeling van de in de inrichting te houden godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten een inbreuk wordt gemaakt op het recht de godsdienst vrijelijk te belijden, wordt met de inzet daarvan vanzelfsprekend zeer terughoudend omgegaan. In een voorkomend geval zal moeten worden gezocht naar een alternatieve wijze waarop de vreemdeling aan dit recht invulling kan geven.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ch

Dit artikel wijzigt artikel 29 van de Wtvb. Ten eerste wordt het derde lid van artikel 29 Wtvb geschrapt omdat deze grondslag niet nodig blijkt. Een bevoegdheid om *in het kader van de orde en veiligheid* persoonsgegevens van bezoekers te verwerken is evenmin opgenomen in de Pbw. Bovendien lijkt een dergelijke bevoegdheid ook niet nodig om de orde en veiligheid in de inrichting te bewaren gelet op de overige bevoegdheden die de directeur op grond van artikel 29 Wtvb heeft om de bezoeker om zijn legitimatie te vragen, de toelating van een bezoeker afhankelijk te stellen van diens bereidheid zich bij binnenkomst aan zijn kleding te laten onderzoeken en meegebrachte voorwerpen te laten controleren en in beslag te nemen en toezicht op het bezoek uit te oefenen danwel het bezoek te weigeren.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de directeur persoonsgegevens van een bezoeker kan verwerken als hem de toegang wordt geweigerd. De bevoegdheid om het bezoek de toegang te weigeren, heeft de directeur in het kader van een taak van algemeen belang, namelijk het verzekeren van een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring en het handhaven van de orde en veiligheid in de inrichting voor vreemdelingenbewaring (zie artikel 5, eerste lid, Wtvb). Op grond van artikel 6, eerste lid, onder e, AVG mag de directeur in dat kader

⁹ Zie <http://www.coe.int/en/web/cpt/standards>, onder meer nr. 48. Zie ook de European Prison Rules van de Raad van Europa nr. 27.1 <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> en de Standard minimum rules for the treatment of prisoners nr. 21(1) https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf.

¹⁰ Bijvoorbeeld [RSJ 15 juli 2020, R-19/4066/GA](#) en RSJ 7 november 2012, 12/1753/TA en 12/1762/TA.

dan ook (gewone) persoonsgegevens van de bezoeker verwerken. Artikel 66 Wtvb ziet op de verwerking van persoonsgegevens van de vreemdeling en het bezoek in het kader van de terugkeer.

Ten tweede wordt artikel 29, derde lid (nieuw), gewijzigd in die zin dat aan de tweede zin wordt toegevoegd dat de directeur door het bezoek meegebrachte voorwerpen die een gevaar kunnen opleveren voor de orde en veiligheid in de inrichting voor de duur van het bezoek in beslag kan doen nemen, *tegen afgifte van een bewijs van ontvangst* dan wel deze voorwerpen aan een opsporingsambtenaar ter hand stellen kan met het oog op de voorkoming of opsporing van strafbare feiten. Met het bewijs van afgifte kan de bezoeker aantonen dat hij een voorwerp dat tot zijn eigendom behoort of dat hij onder zicht houdt, heeft moeten afgeven en kan hij het bij vertrek uit de inrichting weer meenemen.

Het derde onderdeel van dit artikel voegt een zin toe aan artikel 29, vierde lid (nieuw), Wtvb. Artikel 29 bepaalde reeds dat indien de handhaving van de orde en veiligheid in de inrichting dit noodzakelijk maakt, de directeur een bezoeker de toegang tot of het voortgezet verblijf in de inrichting kan weigeren. Dit onderdeel van nota van wijziging regelt dat deze weigering geldt voor *ten hoogste drie maanden*. Een onbeperkte weigering van het bezoek acht de regering niet proportioneel. Daarom is een beperking in de tijd van drie maanden aangebracht. Na ommekomst van die periode kan de betreffende bezoeker weer worden toegelaten, tenzij de weigering van de toegang nog steeds noodzakelijk is. De weigering kan telkens met drie maanden worden verlengd, indien de gronden voor weigering nog steeds aanwezig zijn.

Het vierde onderdeel van dit artikel voegt een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens van familie van de vreemdeling toe aan artikel 29, zesde lid (nieuw), Wtvb. Dat artikellid regelde ter uitvoering van artikel 10, vierde lid Opvangrichtlijn reeds dat bezoek van familie van de vreemdeling plaatsvindt in omstandigheden waarin de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. Hiervoor zal een zogenaamde familiekamer worden ingericht met een huiselijke sfeer. Om te kunnen vaststellen of iemand familie van de vreemdeling is, kan de vreemdeling bewijsstukken overleggen waaruit die familieband blijkt.

Bij afwezigheid van bewijsstukken kan de directeur aan het COA en de IND vragen om informatie te leveren. Artikel 29, zesde lid (nieuw) bepaalt daarom dat om vast te stellen dat een persoon familie van de vreemdeling is en bezoek derhalve kan plaatsvinden in omstandigheden waarin de persoonlijke levenssfeer van de vreemdeling wordt geëerbiedigd, het COA en de IND persoonsgegevens over de familie van de vreemdeling op diens verzoek aan de directeur kunnen verstrekken. Bij het COA wordt gevraagd of de vreemdeling samen met zijn familie een sociale eenheid is en in welke samenstelling zij binnen de COA-locatie verbleven. Aan de IND kan worden gevraagd naar het bestaan van familie van de vreemdeling. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat artikel 107, vierde lid, Vw 2000 een grondslag voor de Minister van Justitie en Veiligheid (en namens deze de IND) biedt voor het verstrekken van deze gegevens aan de directeur. Als de bezoeker naar aanleiding van deze uitvraag aangemerkt wordt als familie, worden zijn gegevens geregistreerd in het vreemdelingendossier van de betreffende vreemdeling en bij de beveiliging zodat men weet dat deze bezoeker recht heeft op bezoek in persoonlijke sfeer en dit onderzoek niet elk bezoek hoeft te worden herhaald.

Persoonsgegevens mogen op grond van artikel 5 AVG slechts worden verwerkt als dit rechtmatig, behoorlijk en transparant is, en dit noodzakelijk is voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en mogen niet worden verder verwerkt op een met die doeleinden onverenigbare wijze. Van gerechtvaardigde verwerking is in het onderhavige geval sprake. Verwerking is immers noodzakelijk voor een taak van algemeen belang, te weten het uitvoeren van artikel 10, vierde lid, Opvangrichtlijn, dat deels wordt geïmplementeerd in artikel 29, zesde lid, Wtvb. Het doel van de verwerking wordt in artikel 29, zesde lid (nieuw), welbepaald en uitdrukkelijk omschreven: te weten het vaststellen dat een persoon in familierechtelijke betrekking tot de vreemdeling staat. Daarnaast is een bewaartermijn opgenomen van deze persoonsgegevens. Deze gegevens worden vernietigd indien de vreemdeling de inrichting voor vreemdelingenbewaring definitief verlaat. Het bewaren van deze gegevens is dan immers niet langer noodzakelijk.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ci, onderdeel 1, 3, 4, 5 en 6

Dit artikel wijzigt het eerste lid van artikel 30 van de Wtvb. Daarmee is de kring van personen die buiten de door de directeur vastgestelde bezoektijden en – plaatsen toegang heeft tot de vreemdeling gelijk aan de personen die toegang hebben tot een gedetineerde op grond van het gelijkkluidende artikel 37, eerste lid, onder g en h, Pbw.

Het derde en vijfde onderdeel zijn van redactionele aard.

Het vierde onderdeel laat het derde lid van artikel 30 van de Wtvb vervallen onder vernummering van het vierde tot het derde lid. Door het vervallen van artikel 29, derde lid, is een uitzondering op dat artikel in artikel 30 niet meer noodzakelijk.

Het zesde onderdeel regelt dat de Minister nadere regels kan stellen over de wijze van verzending van brieven aan personen als genoemd in het eerste lid. Deze nadere regels kunnen betrekking hebben op voorschriften aangaande de wijze waarop door vreemdelingen brieven, gericht aan personen met wie zij vrijelijk kunnen corresponderen, ter verzending worden aangeboden en voorschriften die deze personen met betrekking tot door hen aan de vreemdelingen te zenden brieven in acht moeten nemen, bijvoorbeeld het gebruik van dienstenvelopen of anderszins herkenbare enveloppen.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Cj

Dit artikel brengt een redactionele wijziging in artikel 31 Wtvb.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Ck

Dit artikel wijzigt artikel 36 van de Wtvb door daaraan een vierde lid wordt toe te voegen. Daarin is de mogelijkheid opgenomen om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen inzake het aantal uren per etmaal waarin de vreemdeling in het beheersregime gehouden is in de gesloten verblijfsruimte te verblijven en ten aanzien van het recht op dagbesteding. Deze nadere normering maakt het mogelijk dat in uitzonderlijke omstandigheden voor ten hoogste drie maanden wordt afgeweken van het bepaalde in het eerste lid onder a en c, en van het tweede lid, onder b en c. Het gaat dan om zulke uitzonderlijke omstandigheden dat een directeur in redelijkheid niet kan worden gehouden te voldoen aan de verplichtingen zoals neergelegd in die artikelen. Te denken is in dit verband aan het zich voordoen van een pandemie. Indien gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid om bij ministeriële regeling af te wijken, dient te worden gekozen voor de voor de vreemdeling minst ingrijpende aanpassing. De regeling kan telkens met drie maanden worden verlengd, indien de uitzonderlijke omstandigheden die aanleiding waren voor het instellen van de regeling blijven bestaan.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het recht van de vreemdeling op verblijf in de buitenlucht, niet kan worden beperkt. Het recht op verblijf in de buitenlucht voor ten minste één uur per dag is een recht dat rechtstreeks voortvloeit uit internationaal recht en soft law instrumenten zoals de standaarden van de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT).¹¹ Dit recht wordt volgens vaste jurisprudentie van de RSJ daarom als een onvervreemdbaar fundamenteel recht voor de ingeslotene aangemerkt.¹² In het beheersregime behoudt de vreemdeling daarom ook in uitzonderlijke omstandigheden het recht op een uur lichten per dag.

Artikel I, onderdeel 4, artikel 0Cl

Artikel 0Cl voegt een nieuwe Afdeling toe aan hoofdstuk 4 van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring, getiteld 'Onderzoek asielaanvraag gaat voor op rechten'. Met deze Afdeling wordt een artikel 36a toegevoegd aan de Wtvb. Daarin wordt bepaald dat de artikelen 23 en 36 voor zover het gaat om de rechten op bewegingsvrijheid en dagbesteding, onverlet laten dat

¹¹ Zie <http://www.coe.int/en/web/cpt/standards>, onder meer nr. 48. Zie ook de European Prison Rules van de Raad van Europa nr. 27.1 <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> en de Standard minimum rules for the treatment of prisoners nr. 21(1) https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf.

¹² Bijvoorbeeld [RSJ 15 juli 2020, R-19/4066/GA](#) en RSJ 7 november 2012, 12/1753/TA en 12/1762/TA.

de vreemdeling het onderzoek naar de inwilligbaarheid van de aanvraag om een verblijfsvergunning als bedoeld in de Vw 2000 moet laten voorgaan, indien hij daartoe wordt opgeroepen. Met dien verstande dat de vreemdeling te allen tijd het in artikel 23 en 36 opgenomen recht behoudt op dagelijks verblijf in de buitenlucht. Hiermee wordt beoogd te voorkómen dat de vreemdeling bijvoorbeeld tijdens een gehoor deel wil nemen aan activiteiten waarop hij op grond van de Wtvb recht heeft, waardoor het gehoor in het kader van zijn asielprocedure steeds onderbroken moet worden en niet meer afgerond kan worden binnen de daarvoor bestemde termijn. Het voorgaande neemt niet weg dat binnen de mogelijkheden uiteraard moet worden gezocht naar mogelijkheden voor de vreemdeling om zowel aan de verplichtingen in het kader van de asielprocedure te voldoen als naar mogelijkheden hem toch zo veel mogelijk gebruik te laten maken van diens rechten op grond van de Wtvb.

Artikel I, onderdeel 5, onderdeel C

Dit onderdeel wijzigt artikel 43 van de Wtvb, door daaraan een tweede lid toe te voegen. Daarmee wordt geregeld dat ook op de gesloten gezinsvoorziening (ggv) in uitzonderlijke omstandigheden bij ministeriële regeling voor ten hoogste drie maanden kan worden afgeweken van het bepaalde in artikel 43, eerste lid, genoemd onder sub a tot en met d. Het eerste lid van artikel 43 Wtvb bepaalde reeds dat de artikelen 21 tot en met 32, waarin de rechten van de vreemdeling in het verblijfsregime zijn opgenomen, van overeenkomstige toepassing zijn op de ggv. Artikel 22, tweede lid, kent ook een uitzonderingsmogelijkheid in geval van uitzonderlijke omstandigheden. Omdat artikel 43 nog enkele extra rechten toekent voor vreemdelingen die verblijven in de ggv en het noodzakelijk kan zijn ook daarvan in uitzonderlijke omstandigheden af te wijken, is dit tweede lid aan artikel 43 toegevoegd.

Het gaat dan om zulke uitzonderlijke omstandigheden dat een directeur in redelijkheid niet kan worden gehouden te voldoen aan de verplichtingen zoals neergelegd in artikel 43, eerste lid. Te denken is in dit verband aan het zich voordoen van een pandemie. Indien gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid om bij ministeriële regeling af te wijken, dient te worden gekozen voor de voor de vreemdeling minst ingrijpende aanpassing. De regeling kan telkens met drie maanden worden verlengd, indien de uitzonderlijke omstandigheden die aanleiding waren voor het instellen van de regeling blijven bestaan.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het recht van de vreemdeling op verblijf in de buitenlucht, niet kan worden beperkt. Het recht op verblijf in de buitenlucht voor ten minste één uur per dag is een recht dat rechtstreeks voortvloeit uit internationaal recht en soft law instrumenten zoals de standaarden van de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT).¹³ Dit recht wordt volgens vaste jurisprudentie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) daarom als een onvervreemdbaar fundamenteel recht voor de ingeslotene aangemerkt.¹⁴

Artikel I, onderdeel 6, artikel 0D

Dit onderdeel wijzigt het eerste lid van artikel 45, eerste lid, van de Wtvb zodat het artikel in overeenstemming is met de AVG. Met deze wijziging is geen materiële wijziging beoogd. Op grond van artikel 9, eerste lid, AVG is het verwerken van bijzondere persoonsgegevens, zoals biometrische gegevens, verboden. Deze verwerking is evenwel toch toegestaan volgens artikel 9, tweede lid, onder g, AVG, in het geval dit noodzakelijk is om redenen van een zwaarwegend algemeen belang op grond van Unierecht of lidstaatrechtelijk recht. Dat doet zich hier voor. Verwerking is namelijk noodzakelijk voor het handhaven van de orde en veiligheid in de inrichting en de ongestoorde tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring. Door de politie en de Kmar worden bij een inbewaringstelling vingerafdrukken afgenomen. DJI neemt bij binnenkomst in de inrichting zelf vingerafdrukken af om te controleren of het om dezelfde persoon gaat. De vingerafdrukken worden vervolgens door DJI bewaard voor intern verkeer om bijvoorbeeld na bezoek de identiteit van de vreemdeling te controleren. De bedoelde persoonsgegevens mogen

¹³ Zie <http://www.coe.int/en/web/cpt/standards>, onder meer nr. 48. Zie ook de European Prison Rules van de Raad van Europa nr. 27.1 <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> en de Standard minimum rules for the treatment of prisoners nr. 21(1) https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf.

¹⁴ Bijvoorbeeld [RSJ 15 juli 2020, R-19/4066/GA](#) en RSJ 7 november 2012, 12/1753/TA en 12/1762/TA.

slechts worden verwerkt indien zij niet langer worden bewaard dan voor het genoemde doel noodzakelijk. De biometrische gegevens worden vernietigd indien de vreemdeling de inrichting voor vreemdelingenbewaring definitief verlaat. Voorzien zal worden in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de vreemdeling in de vorm van een loggingsverplichting en geheimhoudingsverklaring.

Voor een verdere toelichting op de verhouding tot het recht op privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting bij de Wtvb.¹⁵

Artikel I, onderdeel 6, artikelen 0Da en 0Dc

Het eerste onderdeel van artikel 0Da en artikel 0Dc betreffen redactionele wijzigingen.

Het tweede onderdeel van artikel 0Da wijzigt het achtste lid van artikel 47 Wtvb om deze daarmee in lijn te brengen met artikel 9 AVG. In artikel 47, achtste lid, Wtvb, is een grondslag opgenomen voor de verwerking van gezondheidsgegevens. Het gaat hierbij om de scanbeelden van de röntgenscanner waarmee de vreemdeling bij binnenkomst kan worden gescand ten einde de orde en veiligheid in de inrichting te waarborgen. Op de scan is zichtbaar of de vreemdeling in de inrichting verboden voorwerpen bij zich heeft. De scanbeelden zijn gekoppeld aan een identificatienummer en de naam van vreemdeling. De röntgenscanner verwerkt gezondheidsgegevens, omdat je op de röntgenscan bijvoorbeeld kunt zien of iemand lijdt aan bepaalde medische aandoeningen. Daarop kan bijvoorbeeld zichtbaar zijn dat betrokkene een pacemaker heeft of een metalen pin in een bot waardoor er in voorkomende gevallen sprake kan zijn van de verwerking van bijzondere persoonsgegevens. De scanbeelden zijn gekoppeld aan een identificatienummer en de naam van betrokkene, waardoor zij ook tot de vreemdeling herleidbaar zijn. Scanbeelden worden niet aan het apparaat gekoppeld, maar in het apparaat bewaard. Benadrukt wordt dat het doel van de toepassing van de scan uitdrukkelijk niet omvat het medisch onderzoeken of diagnosticeren van de vreemdeling. De scanbeelden mogen dan ook niet om die reden worden verwerkt. De arts (radioloog) die de röntgenbeelden beoordeelt, kijkt enkel of zich vreemde voorwerpen in of aan het lichaam van de betreffende vreemdeling bevinden. Omdat het niet mogelijk is de scanbeelden te verwerken zonder daarbij gezondheidsgegevens waaruit de medische gesteldheid van de vreemdeling kan blijken, te verwerken, is in deze grondslag voorzien.

In dit geval is verwerking van gezondheidsgegevens van de vreemdeling toegestaan op grond van artikel 30, tweede lid onder c van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (Uitvoeringswet AVG). Dat artikel bepaalt dat het verbod om gegevens over gezondheid te verwerken niet van toepassing is indien de verwerking geschiedt door de Minister van Rechtsbescherming en de Minister van Justitie en Veiligheid en voor zover de verwerking in verband met de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende maatregelen noodzakelijk is. Daarvan is hier sprake. Verwerking geschiedt in het belang van het handhaven van de orde en veiligheid in de inrichting en de ongestoorde tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring. Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt indien zij niet langer worden bewaard dan voor het genoemde doel noodzakelijk en in ieder geval niet langer dan zes maanden. De zes maandentermijn is de termijn waarbinnen redelijkerwijs kan worden aangenomen dat er in het kader van veiligheidsincidenten behoefte bestaat aan het kunnen "teruglezen" van de controles met de röntgenscan. Het kan dan gaan om het controleren van de oorspronkelijke scan en het achteraf kunnen beoordelen of een juiste inschatting is gemaakt. Verder bepaalt artikel 30, vierde lid, van de Uitvoeringswet AVG dat de gegevens alleen mogen worden verwerkt door personen die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift dan wel krachtens een overeenkomst tot geheimhouding zijn verplicht. Bij het gebruik van de röntgenscanner zal worden geborgd dat de medewerkers die met de scanner werken tot geheimhouding zijn verplicht.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de vreemdeling op grond van artikel 47, derde lid, onder c, Wtvb ook toestemming moet geven voor het gebruik van de röntgenscan. Het betreft hier een opt-in waarbij toestemming geïnformeerd, ondubbelzinnig en uitdrukkelijk dient te worden gegeven door de vreemdeling voor het in artikel 47 bedoelde doel. Hierin wordt voorzien door een schriftelijke procedure met een toestemmingsformulier, welke de vreemdeling ondertekent na geïnformeerd te zijn over de doelstelling van het onderzoek en het gegeven dat sprake is van

¹⁵ Kamerstukken II 2015/16, 34309, nr. 3, zie oa paragraaf 8.

blootstelling aan een geringe hoeveelheid röntgenstraling. Aangezien de vreemdeling de wellicht beperkte keuze heeft tussen ofwel een visuele schouw ofwel het onderzoek door middel van een röntgenscan, is er bij het oorspronkelijke wetsvoorstel voor gekozen om ook een grondslag op te nemen voor de verwerking van gezondheidsgegevens van de vreemdeling. Die opzet is in dit artikel gehandhaafd.

Artikel I, onderdeel 6, artikel 0Db

Dit artikel wijzigt artikel 50, derde lid, van de Wtvb. Dat artikellid regelde onder meer dat de vreemdeling gedurende de afzondering niet deelneemt aan activiteiten, behoudens het dagelijks verblijf in de buitenlucht, bedoeld in artikel 23, tweede lid, onder e, of artikel 36, tweede lid, onder d. Het artikellid maakte daarbij voor wat betreft het luchten gedurende afzondering aldus onderscheid tussen de vreemdeling die in het verblijfsregime verblijft en recht had op twee uur luchten en een vreemdeling die in het beheersregime verblijft en recht had op een uur luchten. Dit onderscheid gedurende de afzondering is voor de inrichting lastig uitvoerbaar en creëert bovendien ongelijkheid voor vreemdelingen die vanuit verschillende regimes in afzondering worden geplaatst. Deze wijziging regelt daarom dat de vreemdeling, ongeacht het regime waarin hij verblijft, gedurende de afzondering recht heeft op een uur dagelijks verblijf in de buitenlucht.

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0Dd

Dit artikel vult artikel 57 van de Wtvb aan met een tweede lid. In het eerste lid van dat artikel is reeds geregeld dat de directeur brieven en poststukken als bedoeld in artikel 28 kan doen onderzoeken op de aanwezigheid van voorwerpen of stoffen die een gevaar kunnen opleveren voor de orde en veiligheid van de inrichting. In tegenstelling tot hetgeen is geregeld in artikel 36, tweede lid, Pbw, was in artikel 57 niet voorzien in een regeling voor post afkomstig van of gericht aan geprivilegieerde personen. Daarom wordt aan artikel 57 een tweede lid toegevoegd dat bepaalt dat indien brieven of andere poststukken afkomstig zijn van of bestemd zijn voor de in artikel 30, eerste en tweede lid, en de in artikel 31, Wtvb genoemde personen of instanties, dit onderzoek geschiedt in aanwezigheid van de betrokken vreemdeling.

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0De

Artikel 0Dd wijzigt artikel 59, eerste lid onder b van de Wtvb. Het begrip "Onze Minister" wordt daarbij vervangen door "de Minister van Justitie en Veiligheid". Deze wijziging is het gevolg van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister voor Rechtsbescherming, zoals reeds toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdeel 1, artikel 0A.

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0Df

Dit onderdeel voegt een nieuw derde toe aan artikel 62 Wtvb. Dat derde lid regelt dat de directeur voor feiten als genoemd in het eerste lid van artikel 62 meer dan één maatregel kan opleggen, met dien verstande dat de in het eerste lid onder a en c genoemde straffen slechts kunnen worden opgelegd voor zover zij tezamen niet langer duren dan twee weken. Door deze toevoeging kan de directeur differentiëren in de op te leggen straf en zo voorzien in maatwerk. Deze mogelijkheid is ook opgenomen in artikel 51, derde lid, van de Pbw.

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0Dg

Dit onderdeel voegt twee artikelen toe aan de Wtvb. In artikel 62a Wtvb wordt geregeld dat de directeur indien dat noodzakelijk is ter bescherming van de geestelijke of lichamelijke toestand van de vreemdeling, kan bepalen dat de vreemdeling die in een strafcel verblijft, dag en nacht door middel van een camera wordt geobserveerd. Alvorens hij daartoe beslist, wint de directeur advies in van een gedragsdeskundige onderscheidenlijk de inrichtingsarts, tenzij dit advies niet kan worden afgewacht. In dat geval wint de directeur het advies zo spoedig mogelijk na zijn beslissing in.

Artikel 51 van de Wtvb regelde reeds de bevoegdheid tot camera-observatie voor de situatie dat de vreemdeling in een afzonderingsruimte of andere verblijfsruimte verblijft. Ten aanzien van de strafcel was deze bevoegdheid niet geregeld in de Wtvb. Omdat het in de praktijk noodzakelijk en

in het belang van de vreemdeling kan zijn de vreemdeling in de strafcel met een camera te observeren, is deze bevoegdheid in deze nota van wijziging opgenomen.

In artikel 62b Wtvb wordt geregeld dat een disciplinaire maatregel geheel of ten dele voorwaardelijk kan worden opgelegd. Daarbij is bepaald dat de proeftijd ten hoogste drie maanden bedraagt. Dit artikel is gelijk aan artikel 53 Pbw en geeft de directeur meer mogelijkheden om bij een disciplinaire maatregel voor een minder ingrijpend alternatief te kiezen als dat passender is en zo te kiezen voor maatwerk.

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0Dh

Dit artikel vervangt artikel 66 van de Wtvb en het artikel wordt daarmee "AVG-proof" gemaakt, zoals ook is toegelicht in paragraaf 2. Daarmee is geen materiële wijziging beoogd. In het nieuwe artikel 66 is verduidelijkt dat de directeur ten behoeve van de terugkeer bijzondere persoonsgegevens waaruit nationaliteit, ras of etnische afkomst kan blijken en andere persoonsgegevens kan verwerken, voor zover de verwerking van deze bijzondere en andere persoonsgegevens noodzakelijk is voor het verkrijgen van informatie omtrent de identiteit en nationaliteit van de vreemdeling ten behoeve van terugkeer en deze informatie niet op een andere wijze kan worden verkregen. Van de volgende personen kunnen in dat kader persoonsgegevens worden verwerkt:

- de vreemdeling die in bewaring is genomen op grond van artikel 59 Vw 2000 en
- zijn bezoeker.

Het oorspronkelijke eerste lid bevatte nog de formulering dat de directeur persoonsgegevens van de vreemdeling en "andere personen" kon verwerken. Deze grondslag is te ruim en wordt met deze nota van wijziging beperkt tot bezoekers van de vreemdeling.

Het eerste lid bepaalt voorts in sub a dat de directeur bevoegd is tot verwerking van het gebelde nummer of de ontvangen oproep (landen code). Indien iemand regelmatig belt naar een bepaald land, dan kan dat voor de Dienst Terugkeer en vertrek (hierna: DT&V) een aanleiding vormen hier met de betreffende vreemdeling het gesprek over aan te gaan. Voor de definitie van nummer wordt aangesloten bij artikel 1.1 van de Telecommunicatiewet.

Daarnaast bepaalt het eerste lid onder sub b dat de directeur de naam en nationaliteit van bezoekers van de vreemdeling kan werken, met uitzondering van het bezoek, bedoeld in artikel 29, zesde lid, 30 en 31. Indien iemand regelmatig bezocht wordt door personen met een bepaalde nationaliteit, kan dat voor DT&V eveneens aanleiding vormen hier met de betreffende vreemdeling over in gesprek te gaan. Omdat het bij verwerken van persoonsgegevens waaruit de nationaliteit blijkt ook kan gaan om gegevens waaruit ras of etnische afkomst blijkt, is een grondslag voor verwerking van deze bijzondere gegevens opgenomen. Het is verboden om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Deze verwerking is evenwel toch toegestaan volgens artikel 9, tweede lid, onder g, AVG, in het geval dit noodzakelijk is om redenen van een zwaarwegend algemeen belang op grond van Unierecht of lidstaatrechtelijk recht. Dat is hier aan de orde. Verwerking is namelijk noodzakelijk in het belang van de terugkeer van de vreemdeling.

In het eerste lid onder sub c is geregeld dat de directeur gegevens kan verwerken, die zijn ontleend aan de inhoud van de preciosazakken. Dat zijn zakken waarin voorwerpen zitten die de vreemdeling bij binnenkomst in bewaring geeft aan de inrichting. Ook voorwerpen die de vreemdeling gedurende zijn verblijf wil invoeren danwel die per post worden nagezonden kunnen op grond van dit subonderdeel worden onderzocht. Het kan voorkomen dat in preciosa één of meer van de volgende zaken worden aangetroffen die van groot belang kunnen zijn met het oog op het achterhalen van de nationaliteit of identiteit van de vreemdeling: een rijbewijs, telefoon, SIM-kaart, agenda, geld, ID-kaart, spaarkaart, bankpasje, transactie bewijzen, lidmaatschapskaart van een sportclub of zelfs een geldig reisdocument. Deze zaken kunnen aanknopingspunten opleveren voor nader onderzoek naar identiteit en nationaliteit. Voor de duidelijkheid wordt benadrukt dat dit artikellid geen grondslag biedt voor het uitlezen van de mobiele telefoon. Ook biedt dit subonderdeel geen grondslag om kennis te nemen van de inhoud of het doorzoeken van voorwerpen die zich in de verblijfsruimte van de vreemdeling bevinden.

In het tweede lid is bepaald dat de directeur van de inrichting voor vreemdelingenbewaring (bijzondere) persoonsgegevens van de vreemdeling of diens bezoekers kan verstrekken aan de

Minister van Justitie en Veiligheid, waarvan de DT&V onderdeel uitmaakt. Dit is mogelijk ten behoeve van de terugkeer van de vreemdeling.

Het derde lid voorziet in een bewaartermijn voor deze persoonsgegevens en het vierde lid regelt dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over de verwerking van persoonsgegevens op grond van dit artikel, waarbij de hoofdelementen in de algemene maatregel van bestuur terecht komen. Wat betreft de terugkeer-informatie kan het gaan om regels over de opslag, beveiligingseisen, rechten van betrokkenen en regels over de toegang

Artikel I, onderdeel 5, artikel 0Di

Dit onderdeel wijzigt het eerste lid van artikel 68 van de Wtvb. Artikel 68 bepaalt in welke gevallen de directeur de vreemdeling in de gelegenheid dient te stellen te worden gehoord. Uit de artikelsgewijze toelichting bij artikel 68 blijkt dat daarbij onder andere is gedacht aan de overplaatsing van een vreemdeling naar een andere locatie binnen dezelfde inrichting. Deze beslissing was evenwel niet opgenomen in de wettekst van artikel 68, eerste lid. Daarom wordt deze met deze nota van wijziging toegevoegd aan artikel 68 van de Wtvb, middels het invoegen van subonderdeel j in het eerste lid.

Daarnaast wordt middels subonderdeel k aan artikel 68 Wtvb toegevoegd dat de vreemdeling eveneens dient te worden gehoord over de observatie door middel van een camera, bedoeld in artikel 51 en 62a. De beslissing om de vreemdeling door middel van camera dag en nacht te observeren is een beslissing waarmee een grote inbreuk wordt gemaakt op het privéleven van de vreemdeling. De vreemdeling dient daarom in de gelegenheid te worden gesteld hierover te worden gehoord.

Het tweede onderdeel van artikel 0Dg regelt dat, onder vernummering van het tweede lid tot het derde lid, een nieuw tweede lid wordt ingevoegd. Daarin wordt bepaald dat het horen van de vreemdeling zo nodig geschiedt met bijstand van een tolk en dat van het horen aantekening wordt gehouden. Artikel 57, tweede lid, Pbw is van gelijke strekking.

Het derde onderdeel van artikel 0Dg wijzigt het derde lid van artikel 68 Wtvb en regelt dat toepassing van het horen achterwege kan blijven op de onderdelen b, c, d, e, f, g en j indien de vereiste spoed zich daartegen verzet of de gemoedstoestand van de vreemdeling daaraan in de weg staat. Door toevoeging van de onderdelen j en k aan het eerste lid was aanpassing van artikel 68, derde lid (nieuw), Wtvb noodzakelijk zodat ook onderdeel j hieraan kon worden toegevoegd.

Artikel I, onderdeel 7, artikel D

Dit onderdeel voorziet in een redactionele wijziging.

Artikel I, onderdeel 8, artikel Da

Dit betreft een redactionele wijziging.

Artikel I, onderdeel 8, artikel Db en Dc

Het eerste onderdeel van artikel Db alsmede onderdeel Dc wijzigen artikel 85, tweede lid, respectievelijk artikel 91, eerste lid, Wtvb als gevolg van een wijziging die de Instellingswet RSJ 2015 heeft ondergaan (*Stb.* 2015, 140). Bij die wijziging van de Instellingswet RSJ 2015 heeft de RSJ een organisatorische wijziging ondergaan en is er onder meer voor gekozen voortaan te spreken van buitengewone leden in plaats van plaatsvervangende leden. In artikel Db onderdeel 1 en artikel Dc is meer expliciet tot uitdrukking gebracht dat buitengewone leden in beginsel dezelfde taken en bevoegdheden hebben als leden van de RSJ.

Het tweede onderdeel van artikel Db voegt aan artikel 85 Wtvb twee artikelleden toe. Dit nieuwe derde en vierde lid hebben tot doel om de procedure van enkelvoudige afdoening door de RSJ mogelijk te maken in gevallen waarin het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is. Zo blijft er meer tijd en capaciteit over voor zaken die inhoudelijk meer afweging vergen. Aldus draagt dit voorstel bij aan de kwaliteit van de rechtspraak van de RSJ. Deze wijziging was wel reeds doorgevoerd in artikel 69 Pbw.

Artikel I, onderdeel 9, artikel 0E

Dit onderdeel wijzigt artikel 99 van de Wtvb, dat op haar beurt wijzigingen voorstelt aan de Vw 2000. Onderdeel A van artikel 99 wijzigde artikel 1 Vw 2000 door daaraan een tweede lid toe te voegen. Dit tweede lid bevatte een zogeheten dynamische verwijzing naar de artikelen 2, onder e, en artikel 21 van de Opvangrichtlijn. Deze is thans niet meer noodzakelijk.

Het tweede onderdeel van artikel 0E wijzigt artikel 99, onderdeel B. Per abuis werd in de aanhef van het derde lid van onderdeel B inzake de wijziging van artikel 6, vijfde lid (nieuw), van de Vw 2000 verwezen naar de maatregel als bedoeld in het eerste *en tweede* lid. Dit moet een maatregel als bedoeld in het eerste *en derde* lid zijn.

Artikel I, onderdeel 10

Met dit artikel wordt een verwijzing in artikel 60 Vw 2000 aangepast. Daardoor wordt geregeld dat ook ten aanzien van onderdanen, als bedoeld in artikel 59d, derde lid, Vw 2000, bij algemene maatregel van bestuur nadere regels dienen te worden gesteld over de criteria voor inbewaringstelling.

Artikel I, onderdeel 11

Dit artikel wijzigt artikel 96 Vw 2000. De Nederlandse praktijk ten aanzien van de toetsing van bewaring is thans als volgt geregeld. Het is aan de raadsman van een vreemdeling om beroep in te stellen tegen het opleggen en voortduren van een bewaringsmaatregel. Indien de raadsman geen beroep instelt tegen de oplegging van de eerste bewaringsmaatregel, dan stelt de Minister van Justitie en Veiligheid op grond van artikel 94, eerste lid, Vw 2000 de rechtbank van het opleggen van een bewaringsmaatregel in kennis. Deze kennisgeving wordt aangemerkt als een beroepschrift. Als de rechter een beroep (al dan niet op basis van een kennisgeving) tegen het opleggen van een bewaringsmaatregel ongegrond verklaart, dan kan de raadsman op grond van artikel 96, eerste lid, Vw 2000 een vervolgeroep indienen tegen de verdere voortdrijving van de bewaringsmaatregel vanaf datum van de uitspraak van de rechtbank. Indien de raadsman geen beroep instelt vindt er in beginsel geen rechterlijke toets meer plaats van het voortduren van de bewaringsmaatregel. Na zes maanden kan op grond van artikel 59, zesde lid, Vw 2000 worden besloten de bewaring met maximaal 12 maanden te verlengen. Van dat besluit stelt de Minister van Justitie en Veiligheid op grond van artikel 94, eerste lid, Vw 2000 de rechtbank in kennis, zodat de rechter dat verlengingsbesluit kan toetsen.

Als gevolg van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: het Hof) in twee Nederlandse zaken is wetwijziging op dit punt noodzakelijk. Het Hof oordeelde in die zaken dat de Unie-wetgever, zonder uitzondering, vereist dat het toezicht op de naleving van de voorwaarden voor de rechtmatigheid van de bewaring "met redelijke tussenpozen" plaatsvindt en dat de bevoegde autoriteit dat toezicht ambtshalve uitoefent, ook als de betrokkene daar niet om verzoekt.¹⁶ Deze verplichting vloeit voort uit artikel 15, derde lid, van de Opvangrichtlijn.¹⁷

In de huidige Nederlandse praktijk is onvoldoende voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de bewaring "met redelijke tussenpozen". Als gevolg van het arrest is sinds januari 2023 reeds een werkwijze tot stand gekomen, waarbij de Minister van Justitie en Veiligheid 68 dagen na de vorige uitspraak een kennisgeving verstuurt aan de rechtbank, waarbij de rechtbank de rechtmatigheid van de bewaring toetst. Doel daarvan is om een beoordeling van de rechtmatigheid van de maatregel maximaal 90 dagen na het sluiten van het onderzoek ter zitting mogelijk te maken. Het is noodzakelijk deze werkwijze te verankeren in de Vw 2000.

Daartoe wordt in artikel 96, eerste lid, Vw 2000 opgenomen dat indien het beroep, bedoeld in artikel 94, of het beroep tegen het voortduren van de vrijheidsontnemende maatregel ongegrond

¹⁶ Hof van Justitie van de Europese Unie, 8 november 2022, in zaken C-704/20 en C-39/21, ECLI:EU:C:2022:858, zie m.n. par 84 en 85.

¹⁷ Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven. In artikel 15, derde lid van de Opvangrichtlijn wordt bepaald: In ieder geval wordt de inbewaringstelling met redelijke tussenpozen op verzoek van de onderdaan van een derde land of ambtshalve getoetst. In het geval van een lange periode van bewaring wordt de toetsing aan controle door een rechterlijke autoriteit onderworpen.

is verklaard en de vrijheidsontnemende maatregel waartegen deze beroepen waren gericht nog voortduurt, de Minister van Justitie en Veiligheid 68 dagen na dagtekening van de uitspraak de rechtbank hiervan in kennis stelt, tenzij de vreemdeling voordien zelf beroep heeft ingesteld. Zodra de rechtbank de kennisgeving heeft ontvangen wordt de vreemdeling geacht beroep te hebben ingesteld tegen het voortduren van een vrijheidsontnemende maatregel. Door te regelen dat de Minister van Justitie en Veiligheid 68 dagen na de uitspraak op het eerdere beroep de rechtbank van het voortduren van de bewaring in kennis stelt, kan worden voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing van het voortduren van de bewaring binnen een termijn van drie maanden na sluiting van het vorige onderzoek waarbij de bewaring door de rechter werd getoetst.

Er wordt tevens een nieuw tweede lid aan artikel 96 Vw 2000 toegevoegd. De inhoud daarvan is voor wat betreft het vooronderzoek gelijk aan het huidige artikel 96 Vw 2000, eerste lid. Daarin wordt geregeld dat de rechtbank het vooronderzoek binnen een week na ontvangst van het beroepschrift sluit. In afwijking van artikel 8:57 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechtbank ook zonder toestemming van partijen bepalen dat het onderzoek ter zitting achterwege blijft. Het beroep strekt tevens tot een verzoek om toekenning van schadevergoeding.

Daarnaast wordt een vierde lid toegevoegd aan artikel 96 Vw 2000. Daarin is bepaald dat in afwijking van de artikelen 8:41, eerste lid, en 8:82 van de Algemene wet bestuursrecht door de secretaris geen griffierecht wordt geheven.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat tegen het beroep op grond van artikel 96 Vw 2000 zoals met deze wijziging vorm gegeven, geen hoger beroep open staat. Dit volgt uit artikel 84, onder a, Vw 2000. Het wordt niet noodzakelijk geacht om voor wat betreft de situatie van artikel 96 Vw 2000 af te wijken van deze hoofdregel.

Tot slot voorziet deze wijziging in toevoeging van een zesde lid aan artikel 96 Vw 2000. Daarin wordt geregeld dat indien de vreemdeling zelf beroep heeft ingesteld tegen het voortduren van de vrijheidsontnemende maatregel, maar dat beroep na 68 dagen na dagtekening van de uitspraak van de rechtbank weer intrekt, deze intrekking wordt beschouwd als kennisgeving waardoor de vreemdeling geacht wordt beroep te hebben ingesteld. De kennisgeving op grond van het eerste lid van artikel 96 Vw 2000 gaat immers niet uit naar de rechtbank, indien de vreemdeling zelf beroep heeft ingesteld. In de praktijk komt het voor dat de vreemdeling dit beroep ook weer intrekt. Als vanwege de intrekking van dat beroep de rechtbank niet na 68 dagen na dagtekening van de uitspraak in kennis zou worden gesteld van het voortduren van de maatregel, is derhalve niet voorzien in ambtshalve rechterlijke toetsing met een redelijke tussenpoos en zou opheffing van de bewaring mogelijk moeten volgen. Voor die situatie regelt het zesde lid dat de intrekking van het door de vreemdeling ingesteld beroep zal worden beschouwd als kennisgeving. De rechtbank kan daarop uitspraak doen en toch binnen drie maanden de rechtmatigheid van de bewaring toetsen.

De Minister voor Rechtsbescherming,

F.M. Weerwind

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

E. van der Burg